

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI - THSK KADIN VE
ÜREME SAĞLIĞI DAİRE BAŞKANLIĞI - THSK
KADIN VE ÜREME SAĞLIĞI DAİRE BAŞKANLIĞI
EVRAK BİRİMİ
05.08.2014 17:10 - 2014.5*87.114 - 610
00004425488

7/38352
6K/103

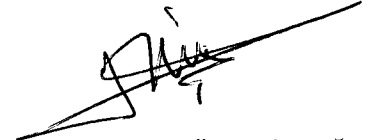
Sayı: 57536863/610
Konu: Yazılı Soru Önergesi Cevaplandırılması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: T.C.Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 12.02.2014 tarihli ve 31853594-610-7530-1059 sayılı yazısı

Ankara Milletvekili Sayın Aylin NAZLIKA'nın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği "Sağlık Bakanlığı Tarafından yapılan bazı iş ve işlemlerde özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiği iddalarına ilişkin" 7/38352 esas nolu yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Arz ederim.

Dr. Mehmet MÜEZZİNOĞLU
Sağlık Bakanı

EK:
Yazılı Soru Önergesi Cevabı (3 sayfa)

Ankara Milletvekili Sayın Aylin NAZLIAKA'nın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği "Sağlık Bakanlığı Tarafından yapılan bazı iş ve işlemlerde özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiği iddalarına ilişkin" yazılı soru önergesinin cevabıdır;

Anayasanın "Özel hayatın Gizliliği ve Korunması" başlığıyla düzenlenen 20.maddesi; herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı göstermesini isteme hakkını ve özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulmayacağını hüküm altına alınmıştır. Aynı şekilde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. Maddesinde özel hayata, aile hayatına, konuta ve haberleşmeye saygı hakkı düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; herkes özel yaşamına ve aile yaşamına, saygı gösterilmesi hakkına sahiptir denilerek, hukuka uygun olarak yapılan ve bir demokratik toplumda gerekli bulunanlar hariç, hiçbir müdahale olmayacaktır, denilmektedir. Gerek Anayasa gerekse Türkiye'nin imza koyduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ilgili düzenlemelerine rağmen Sağlık bakanlığı tarafından bazı iş ve işlemlerde özel hayatın korunmasına ilişkin ciddi ihlaller yaşandığı görülmektedir.

Bu konuda son örnek olarak Ankara'da Çankaya Sağlık Ocağı'nda yaşanmış, hiçbir şekilde kabul edilmesi mümkün olmayan bu olay medyaya yansımıştır. Haberde ilaç yazdırmak için Çankaya Sağlık Ocağı'na giden bir vatandaşımızın 17 yaşındaki kızı olduğunun öğrenilmesinden sonra kızı sağlık ocağına yönlendirilmiş ve kendisine "içki içer misin? Uyuşturucu kullanır mısın? Kalıcı herhangi bir hastalığın var mı? İlk adetini ne zaman gördün? Cinsel ilişkin var mı?" gibi soruların sorulduğu ifade edilmiştir. Annenin bu sorulara itiraz etmesi üzerine ilgililer; "Yapılan işlem doğrudur. Sağlık Bakanlığı bizden 15-49 yaş arası kadınları izlememizi ve her konuda bilgilendirmemizi istiyor" açıklamasını yapmıştır.

Bu Bağlamda:

SORU 1- Söz konusu uygulamanın kanunu dayanağı nedir? Bu uygulama Anayasanın ve Avrupa İnsan Hakları sözleşmesinin ilgili hükümlerine aykırı değildir?

CEVAP 1- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 56. Maddesinin üçüncü fıkrasında: "Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler" hükmü bulunmaktadır. Anayasanın bu amir hükmünü Sağlık Bakanlığı yerine getirir.

Bütün dünyada sağlık hizmet sunumu ve planlamasında en hassas gruplar çocuk ve kadınlardır. Kadın sağlığı açısından en kritik dönem de 15-49 yaşlar arasıdır. Sağlık sistemleri başta kadın ve çocuklar olmak üzere tüm vatandaşları için koruyucu tedbirler alarak/uygulayarak onları muhtemel sağlık risklerinden korumaya çalışır. Bu hizmetler genel olarak birincil/temel sağlık hizmetleri olarak adlandırılır.

Çağdaş dünyada birincil sağlık hizmetleri sunumunun en temel ögesi aile hekimliğidir. Ülkemizde de 2010 yılı sonundan itibaren aile hekimliği tüm yurttaki hayata geçirilmiştir. Aile hekimliği ile bütün vatandaşlarımızın her türlü sağlık problemlerinde başvurabilecekleri, danışabilecekleri, sağlıklarının sorumluluğunu kendileri ile paylaşan birer hekimleri olmuştur. Vatandaşlarımız diledikleri takdirde aile hekimlerini de değiştirebilmektedirler.

Sağlığın korunması ve geliştirilmesinde bireylerin geçmiş ve mevcut sağlık durumunun ve bu durumu tehdit edebilecek risklerin bilinmesi esastır. Bu temel bilgiler kişi ile ona bireysel bir

hizmet sunmakla görevlendirilmiş aile hekimi arasında paylaşılır. Kişi dilemediği takdirde üçüncü bir tarafın bu bilgilere ulaşması ve kullanması söz konusu değildir. Sağlık Bakanlığı sadece hizmet planlamaları açısından bu tür bilgileri birey ayrıntısı olmaksızın kullanır. Bu uygulamada düşündüğünüz gibi kişisel bilgilerin korunmasının ihlali söz konusu değildir.

SORU 2- Bu soru kapsamında hastalara yöneltilen sorular nelerdir? Bu sorular nasıl saptanmıştır?

CEVAP 2- Bu tür uygulamalarda toplanacak verilerin kişinin sağlığının korunmasına yönelik ipuçları içermeleri esastır. Bu nedenle bilgi alanları kararlaştırılırken Dünya Sağlık Örgütü kararları ve tıbbi uygulamalarda temel esasları belirleyen rehberlerin prepödetik kısımlarından yararlanılır. Ülkemizde de uygulama bu şekilde şekillendirilmiştir.

SORU 3- Bu uygulama hangi tarihte başlamıştır? Bununla ilgili bir genelge var mıdır?

CEVAP 3- Esasen uygulama tıp tarihi kadar eskidir. Sağlık alanında son yıllarda kat ettiğimiz mesafe ile sağlık bilişim altyapısı da tamamen yeniden şekillendirilmiş ve bu çerçevede Aile Hekimliği Bilgi Sistemi ve Hastane Bilgi Sistemlerini birleştiren Sağlık-Net yapısı oluşturulmuştur. Hizmet noktasında girilen verilerin bilgiye ve karar destek sistemi çıktılarına dönüştürülmesi için veri standardı oluşturmak üzere Ulusal Sağlık Veri Sözlüğü oluşturulmuş ve sağlık hizmet sunucularının verileri bu standarda göre girmeleri istenmiştir.

Bakanlığımıza kişisel sağlık verileri konusunda düzenleme yapma yetkisi, 07.05.1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun "Temel Esaslar" başlıklı (3/f) maddesinde ki, "Herkesin sağlık durumunu takip edebilmek için gerekli kayıt ve bildirim sistemi kurulur" hükmünden kaynaklanmaktadır. Bu hüküm Bakanlığımızın hem Sağlık-Net uygulamasına hem elektronik sağlık kaydı sistemlerine hem de kişisel sağlık verilerinin korunması ve mahremiyetinin sağlanması uygulamalarına hukuki dayanak teşkil eden temel bir hükümdür.

Ayrıca; 2004 yılında yürürlüğe giren 5258 sayılı Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanunun amaçları arasında; Sağlık Bakanlığının pilot olarak belirleyeceği illerde, birinci basamak sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi, birey ihtiyaçları doğrultusunda koruyucu sağlık hizmetlerine ağırlık verilmesi ve kişisel sağlık kayıtlarının tutulması yer almaktadır. Kasım 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 47 nci maddesinde, bütün kamu ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarından; sağlık hizmeti alanların, aldıkları sağlık hizmetinin gereği olarak ilgili sağlık kurum ve kuruluşuna vermek zorunda oldukları kişisel bilgileri ve bu kimselere verilen hizmete ilişkin bilgileri her türlü vasıta ile toplamaya, işlemeye ve paylaşmaya yetkili olduğuna dair düzenleme getirilmiştir.

SORU 4- Bu güne kadar kaç vatandaşımıza ilişkin veriler Sağlık Bakanlığı tarafından elde edilmiştir. Bu bilgiler nasıl saklanmaktadır? Ne amaçla kullanılmaktadır? Bu bilgilerin üçüncü şahısların eline geçmeyeceğinin güvencesi var mıdır? Bu verilerin kurum dışına sızması halinde bunun sorumlusu kim olacaktır?

CEVAP 4- Yukarıda da belirttiğim gibi Bakanlığımca sağlık hizmetinden yararlanan kişilere ait kişisel bilgi ve veriler gizlilik ve mahremiyet esası gözetilerek kayıt altına alınmakta olup bu bilgilerin üçüncü şahıslarla paylaşılması söz konusu değildir.

Ülkemizde doğru ve sürdürülebilir sağlık politikalarının geliştirilebilmesi, yapılması gereken çalışmalara yol göstermesi, uluslararası kuruluşlar tarafından istenilen istatistiki verilerin üretilmesi için ülkemizde sunulan sağlık hizmetlerine dair kayıtların toplanması, değerlendirilmesi ve karar mercilerine uygun şekilde sunulması gerekmektedir. Bu amaçla, tüm sağlık kurum ve kuruluşlarında üretilen veriler gizlilik ilkeleri kapsamında sistemimizde muhafaza edilmektedir. Söz konusu veriler, temel bilgi güvenliği standartlarından olan ISO/IEC 27001 sertifikasına sahip bir veri merkezinde muhafaza edilmektedir. Bu bilgiler, sistem içinde analiz edildikten sonra, kişi bilgisinden arındırılmak suretiyle anonimleştirilerek, istatistiki raporlar üretmek şeklinde kullanılmaktadır. Adli makamlarca talep edilmediği takdirde, bahse konu sürecin herhangi bir aşamasında kişisel hiçbir sağlık verisi herhangi bir kurum/kuruluşla paylaşılmamaktadır.

SORU 5- Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı davranarak, kamu gücünü kullanarak en temel insan haklarını ihlal eden Sağlık Bakanı'nı görevden almayı düşünüyor musunuz?

CEVAP 5- Yukarıda ifade edildiği gibi uygulamanın Anayasa veya Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

SORU 6- Anayasa ve ülkemizin imza attığı uluslararası sözleşmeleri de dikkate alarak hukuka uygun olmayan bu uygulamadan derhal vazgeçmeyi düşünüyor musunuz? Bu taktirde, Anayasa ve uluslar arası anlaşmaya aykırı olarak elde edilen bu veriler yok edilecek mi?

CEVAP 6- Uygulamada hukuka aykırılık söz konusu değildir.

SORU 7- Bu uygulamanın kadın bedenini kontrol etmenin ve hükümetinizin kadın politikalarının bir sonucu olduğunun farkında mısınız?

CEVAP 7- Uygulamanın düşündüğünüz şekilde değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu tür uygulamalar çağdaş sağlık hizmetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Buradan elde edilecek verilerin sağlık hizmet planlamaları dışında kullanılması etik değildir ve Bakanlığım bu konuda azami gayret göstermektedir.

Konuya gösterilen ilgiye teşekkür ederim.